

VIÐMERKING

O, móðurmál –

Árni av Reyni

Í áhugaverdu røð síni um móðurmál-ið sipar Suni Merki-stein í aðru sending síni til brøðrasamkomuna við atliti at luti hennara, móðurmálinum at frama.

Í tí viðfangi nevnið Suni fyrstu sálmarbókina hjá brøðrasamkomuni: *Longu í 1920 kom fyrsta sangbókin hjá brøðrasamkomuni við 85 sálrum á føroyskum.*

Um hesa sálmarbók skrivir Petur Háberg: *Jens av Reyni sigur í bók síni “Sálmar okkara”, at hann í 1920 bar upp á mál við Victor Danielsen, at vit áttu at fingið teir sálmar, vit nýttu í samkomum okkara, á føroyskum.*

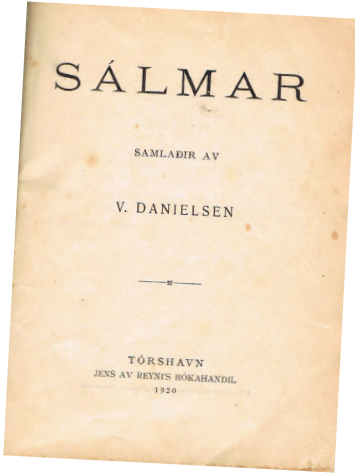
Seinni á árinum sendi Victor Danielsen Jensi av Reyni handrit til eina litla sálmarbók.

Viðari skrivir Petur Háberg: *Úrslitið var, at um jóltíðir 1920 gav Jens av Reyni út savnið “Sálmar” við 85 andaligum songum.*

Í formálinum í bókini *Sálmar okkara* eftir Jens av Reyni, sum var fyrsta føroyska bók við hymnologiskum – sálmafrøðiligum tilfari við søgum um sálmar og sangir, fært tú lisið søguna alla um hesa fyrstu sálmarbók føroyinga, og um leiklutin hjá Jensi av Reyni í hesum høpi, alt skrivað av Jensi sjálvum.

Jens av Reyni var tjóðskaparliga hugaður maður. Virkin var hann í samkomuni í Ebenezer í Havn, og legði hann stóran dent á, at boðskapur Guds varð boðaður á føroyskum, í songi so væl sum í talu.

Í áðurnevndu bók síni *Sálmar*

okkara sigur Jens av Reyni, sipandi til sálmarbókina, sum varð útgivin í 1920: *“Longu nøkur ár framm-anundan hevði eg hugsað um, at vit áttu at havt sálmar, vit nýttu í samkomum okkara, á sama máli, sum vit nýttu í kunngerð okkara av orði Guds – á føroyskum: men tað var ikki so stórus ansur millum brøðurnar, serliga teir eldru, fyri hesum, so tað dró út við at fáa nak-að gjørt.”*

Í árunum undan 1920 týddi Jens av Reyni einar 20 sálmar til føroyskt, og einir tveir av teimum vóru sungnir á eini nýggjárseitslu fyri børn um tað mundið.

Saman við Victori Danielsen, sum í 1917 týddi sín fyrsta sálm til føroyskt, legði Jens av Reyni lunnar undir fyrstu sálmarbók okkara.

Victor Danielsen átti sum vera man flestu týðingar og upprunaryrkingar í hesi sálmarbók. Hans Biskopstøð og Jens av Reyni áttu nakrar fáar týðingar hvør. Síðan eru at nevna Jákup Dahl og A.C. Evensen, sum áttu hvør sína týðing. Ilt er at siga, um aðrir týðarar og yrkjarar vóru, av tí at teir ikki eru

navnfestir og summir av sálmunum ikki at finna í sálmarbókaútgávum, ið komu seinni.

Í Tingakrossi nr. 48, 17. november 1920 lesa vit hetta ummæli av sálmarbókini:

Føroysk bókmenta

SÁLMAR

Samlaðir av V. Danielsen

(Jens av Reynis bókahandil)

Meðan kirkjufólkið í Føroyum í mong ár hevur biðað og framvegis biðar eftir at fáa hina føroysku sálmarbókina “autoriseraða” av donskum myndugleikum, so at tey kunnu sleppa at lovsyngja gud sín á teirra egna máli í kirkjunum í Føroyum, hevur brøðrameinigheitin givið út eina føroyska sálmarbók, sum væl er verd at geva ans. Her eru 85 sálmar, væl yrktir, summir týðningarmiklir skaldsliga sæð, á góðum føroyskum máli. Yrkjararnir eru ikki nevndir, og helst munnu teir nógvu sálmar vera umsettir úr donskum og eingilskum máli, men har, ein kann samanbera teir við “originalarnar”, má tað sigast, at umsetingarnar yvirhøvur eiga góðan fyrimum.

Tað er eitt vakurt sálmahefti, her er sent út til føroyingar, væl úr hondum greitt í allar mátar, eitt prýði fyri føroyska sálmayrking.

Her endar ummælið, helst skrivað av Kristini í Geil, blaðstjóra á Tingakrossi.

Um góða samstarvið millum Victor Danielsen og Jens av Reyni, ið røkkur frá 1920 til 1948, tá ið Jens av Reyni andaðist, bert 62 ára gamal, ber til at lesa í bókini *Biblian á føroyskum í hálva øld* eftir Zacharias Zachariassen.

Sethúsini og bókahandilin hjá Jensi av Reyni áraða Ullvøruhúsið í N. Finsensgøtu

Tilvild ella ei. Onnur sending Suna Merkistein, *O, móðurmál*, leggur fyri við myndum niðarliga á Ingutrøð í Havn. Fyrst sært tú tvíhúsini hjá Arthuri Brend og Jógvani Jensen. Síðan eyðkenda Ullvøruhúsið. Áraða Ullvøruhúsið, eystan fyri Niels Finsensgøtu, miðskeiðis á myndini, eru sethúsini, sum Jens og Christina av Reyni í 1917 keyptu frá Magnusi Arge, ið var bróðir Bil Óla. Upp í sethúsini bygdi Jens sær bókahandil, ið horvdi móti Ullvøruhúsinum. Bókahandil hansara, ið varð stovnaður í 1916, gav út okkara fyrstu sálmarbók í november mánaði í 1920. Hana, sum Suni Merkistein nevnið í aðru sending síni, *O, móðurmál*.

Burtur úr samrøðuni millum Jens av Reyni og Victor Danielsen tíðliga í 1920 spurdist henda søguliga føroyska sálmarbók, figgjað av Jensi av Reyni sjálvum og útgivin

av bókahandli hansara. Victor Danielsen legði til rættis.

Í 2020 hevur henda fyrsta sálmarbók okkara so statt hundrað ár á baki.

Leggjast kann afturat, at í hesum húsum, varð Ingálvur av Reyni borin í heim tann 18. december í 1920.

Tað er ikki so lítið, Suni Merki-stein hevur lagt í mentanarleyp føroyinga. Tøkk fáir hann fyri tað.

Keldur:

Kristin í Geil: Tingakrossur nr. 48, 17. november 1920:

Jens av Reyni: *Sálmar okkara*, 1944

Petur W. Háberg: *Songbók Guds Fólks*, 1976

Zacharias Zachariassen: *Biblian á føroyskum í hálva øld*, 2000

Hjørdis Háberg: *Minnisbrot*, 2006

Villeiða um yvirtøku av útlendingamálum

Edmund Joensen

løgtingsmaður fyri Sambandsflokkinn

Ætlaða yvirtøkan av útlendingamálum verður kostnaðarmikil og fer at trýsta umsiting og politikarar út í

óynsktar gegnistrupulleikar – og yvirtøkan hevur als einki við sjálvsavgerðarrætt at gera

Føroyingar verða í hesum døgum villleiddir um ætlaðu yvirtøkuna av útlendingamálum.

Sanna myndin er, at í somu løtu, sum útlendingamál koma á føroyskar hendur, fara stórir trupulleikar at taka seg upp.

Politikarar eru bara menniskju, og sannlíkt er, at teir fara at lata seg misbrúka til at leggja trýst á tey, sum skulu umsita reglurnar. Orsøkin kann vera, at onkur í teirra nærumráði, veljaraskara, vinafjöld

ella familju er »komin í klemmu í systeminum«, sum tað plagar at verða tikið til.

Tí er ómetaliga týðandi, at politikarar halda fingrarnar langt burturi frá útlendingamálum. Vandin fyri gegnistrupulleikum í einum so lítlum samfelag sum okkara er alt ov stórus.

Málið liggur væl hjá ríkismyndugleikunum – so langt burtur frá føroyskum gegnistrupulleikum sum gjørligt.

Eingin tilbúgving til flóttafólk

Fjúrtanda September samgongan lumpar føroyingar við at tiga týðandi upplýsingar burtur.

Eitt er, at tað eru ikki bert útlendingamál, sum skulu yvirtakast. Nei, tey hava eisini í kvittanum at yvirtaka alt flóttafólkaøkið, sum tað er.

Hetta er ein ovurstór uppgáva, ið krevur ómetaliga nógva orku. Og hóast vit í Føroyum eru bæði røsk og dugnalig á øllum økjum, er

eingin tilbúgving yvirhøvur til at taka yvir flóttafólkaøkið.

Sjálvt í Danmark, sum hevur eina umfatandi tilbúgving til at taka ímóti flóttafólkum, eru stórir trupulleikar á flóttafólkaøkinum. Til dømis er tað ein stór avbjóðing og eisini langrøkið at geva flóttafólkum við víðfevndum sálarligum og ofta eisini líkamligum skaðum rætta viðgerð.

Sera kostnaðarmikið

Hin parturin, sum verður tagdur burtur, er kostnaðurin.

Eingin reel kostnaðarætlan er lögð fyri almenningin ella Løgtingið, og tað er – fyri at siga tað milt – óseriøst.

Øll síggja, at tað fer at kosta milliónaupphæddir hvørt ár at skula umsita hesi stóru mál.

Rokningin fer at vaksa ár undan ári, og tú, sum lesur hesa grein, fært rokningina umvegis skattin.

Hetta er, sum tað plagar at vera, tá fullveldispolitikarar vilja yvirtaka. Tey leggja út við at billa øllum

inn, at hetta fer at kosta lítið og lætt. Tá ið saman um kemur, verða stórar rokningar sendar skattaborgarum í Føroyum.

Máar undan føroyskari vælferð

Tað sigur seg sjálvt, at tá ið hópin av pengum á figgjarlógini skulu brúkast til útlendingamál og flóttafólk, so er minni til onnur endamál.

Einki er at ivast í, at minni verður til vælferð í Føroyum, og sjálvt um retorikkurin sigur eitt, so sigur sunn figgjarlig fornuft, at vælferðin verður við skerdan lut.

Eingin skilir, hví Javnaðarflokkinur letur seg draga eftir hárinum.

Umsitingarligt mál

Poul Michelsen pástendur, at útlendingamál eru týðandi fyri sjálvsavgerðarrættin.

Tað rætta er, at útlendingamál eru fyri nógvu størsta partin ein umsitingarlig prosess, sum ongantið fær nakað við sjálvsavgerðarrætt at gera.

Helst eru tað bert Poul Michelsen og misskiltir fólkatingslimir, sum ivast í, um vit føroyingar kunnu gera, sum vit vilja og júst tá, ið vit vilja.

Bert bringuprýði

Um vit vilja flóttafólkum tað væl, skulu vit lata tey sleppa undan at koma til eitt land, ið als onga flóttafólkatilbúgving hevur.

Fullveldispolitikarar vilja yvirtaka útlendingamál bert fyri at kunna spenna bringuna úr sær, reypa og erpa sær av, at nú er enn ein yvirtøka gjørd.

Yvirtøkur eru bringuprýði hjá misskiltum nationalistum.

Tað er fullkomiliga líka mikið fyri Fjúrtanda September samgonguna – og tíverri eisini Javnaðarflokkinn – at yvirtøkur tyngja figgjarlógina, kosta vælferð og krevja, at Palleba og Marsanna skulu niður í lumman eftir fleiri skattakrónum.